12. Valné hromadě vyhrazeno jest zvláště: usnesení o výroční zprávě předsednictva a udělení absolutoria, sestavení stanov a změna jich, uzavírání půjček přes výši stanovami vytčenou, rozpustění pokladny. Pravidelně skládá se valná hromada z veškerých členů (pomocníků), výjimkou z jich delegátů; majitelům živností, které mohou zastupovati plnomocníci, přísluší polovina hlasů připadajících členům pokladny. Politický úřad vykonává dohled nad vedením účtů pokladny.

Pokladny nemocenské závodní.

Nemocenské pokladny závodní tvoří část nové organisace zavedené k účelu nemocenského pojišťování dělnictva na základě zákona ze dne 30. března 1888 č. 33 ř. z. Za nemocenské pokladny závodní pokládají se nejprve zvláštní nemocenské pokladny zřízené od podnikatelů živností pro jich závody podle § 85 řádu živnost. ze dne 20. prosince 1859 a ze dne 8. března 1885 č. 22 ř. z., avšak jen za té podmínky, že počet osob v závodu zaměstnaných a k pojištění povinných trvale obnáší 50 a že zajištěna jest politickým úřadem zemským trvalá solvence pokladny v míře dostatečné (§ 51 zák. o nem. pokl.). Stanovy takových nemocenských pokladen musí však býti podrobeny změně přiměřené zákonným normám platným pro pokladny nemocenské. Mimo tyto nemocenské pokladny stávající při živnostenských závodech mají býti zřízeny nemocenské pokladny pro všechna provozování, ve kterých zaměstnáno jest nejméně 100 osob ku pojištění povinných. Zříditi tyto pokladny jsou podnikatelé po zákonu oprávněni, nikoli však povinni. Povinnost taková může býti uložena politickým úřadem zemským jen podnikatelům takových závodů, jichž provozování spojeno jest pro zaměstnané osoby se zvláštním nebezpečím onemocnění. Zemský úřad může však zapověděti zřízení pokladny nemocenské i za zmíněné podmínky, jestliže by tím ohrožena byla trvalá solvence okresních pokladen nemocenských, kdežto na druhé straně může týž úřad povoliti zřízení nemocenské pokladny i při závodech, které mají méně než 100 dělníků, pokud zjištěna jest trvalá solvence této pokladny (§ 42).

I. Členství.

Údy nemocenské pokladny jsou všichni dělníci v závodu, pokud nepodléhají dle § 1 zák. ze dne 28. prosince 1887 č. 1 ř. z. z r. 1888 povinnému úrazovému pojištění a pokud nejsou již u některé jiné nemocenské pokladny proti nemoci pojištěni (§ 11 č. 6 cit. zák.). Údem stává se dělník tím dnem, kdy vstoupí do dotyčného zaměstnání. Údem býti přestává:

1. Kdo vstoupí k některé jiné pokladně;

2. skončí-li se poměr pracovní; avšak vystupující zůstává u nemocenské pokladny pojištěn, nepřistoupí-li k některé jiné nemocenské pokladně, pokud vystačuje jeho reservní podíl k uhražení povinných příspěvků, v každém případu však zůstává pojištěn ještě po 6 týdnů (§§ 47, 13, 73 zák. o nem. pokl.).

II. Předmět pojištění.

Předmětem pojištění jest poskytnutí nemocenských *podpor a nákladů* pohřebních. Podpora nemocenská poskytovati se musí *nejméně po 20 neděl* počínaje dnem onemocnění, doba tato může býti stanovami prodloužena až na 1 rok (§§ 6, 9 č. 3 cit. z.). Podpora nemocenská záleží v poskytnutí bezplatného lékařského ošetřování a nezbytných léků, dále v poskytnutí nemocenské podpory na penězích, která se vyměří na 60% mzdy denní

v okresu obvyklé. Aby se předešlo simulacím, jest příspěvek ten vyplatiti teprve 4. dne nemoci. Dělnice obdrží nemocenskou podporu po 4 neděle počítaje ode dne slehnutí. Místo lékařského ošetřování a nemocenského příspěvku poskytnouti se může bezplatné léčení a ošetřování v některé nemocnici; v tomto případu musí se jistý nemocenský příspěvek a sice nejméně jeho polovina dáti oněm příslušníkům onemocnělého, jichž výživa doposud byla obstarávána ze mzdy pracovní. Žije-li nějaký dělník s manželem nebo jinými členy rodin ve společné domácnosti, může býti dán do nemocnice jen s přivolením jich, leč že by to vyhledával druh nemoci. Při ošetřování v nemocnici musí nemocenská pokladna nemocnici dáti náhradu nákladů dle poslední třídy až do 4 neděl. Poněvadž však povinnost nemocenské pokladny vztahuje se až na dobu nejméně 20 neděl, vzchází pochybnost o tom, zda v tom případu, když ošetřování v nemocnici nutným jest přes 4 neděle, má nemocenská pokladna zaplatiti i pro tento další čas poplatky poslední třídy či má-li odvésti nemocnici toliko nemocenský příspěvek vedle procentuální, na pojištěného připadající kvoty za lékařské ošetřování. Definitivního rozhodnutí této otázky ještě doposud není. Pro případ smrti poskytnou se náklady pohřební pozůstalým ve výši 20násobné denní mzdy. Všechny tyto dávky mohou být zvýšeny a rozšířeny stanovami s obmezeními v zákonu vytčenými (§ 39). Pokladny nemocenské zavázány jsou ku poskytnutí těchto podpor i tehdy, když nemoc byla přivozena úrazem v závodu a sice na dobu 4 neděl. Správnost tohoto ustanovení plyne z úvahy, že zhojení úrazu a ustanovení povinné sumy pojišťovací vyhledávati bude zpravidla doby delší než čtyřnedělní; nemocenské pokladny jsou však přece oprávněny žádati na úrazových pojišťovnách náhradu oněch dávek, kteréž tuto čtyřnedělní dobu karenční přesahují. Pojmy »úraz« a »nemoc« nejsou vyměřeny ani v zákonu o úrazovém pojišťování, ani v zákonu o pojišťování nemocenském. U stávajících spolků ku pojišťování úrazů označuje se úrazem, tvořícím předmět pojištění, tělesné ublížení nebo poškození, které utrpí člověk ve svém zaměstnání vnější nějakou, násilnou příčinou beze své vůle. Toto pojmové ustanovení bude pro většinu případů dosti úplným. Nedá se však upříti, že následky úrazu nějakého nejeví se vždy v tělesném ublížení a poškození t. j. v zjevech zevně patrných, že tedy nelze vždycky zjistiti příčinu nemocí, nebo že aspoň může nastati pochybnost o tom, zda nastalou bolest způsobil úraz či onemocnění, zkrátka: v praxi bude dosti případů, kde bude pochybno, zda má pojištění úrazové či nemocenské vyplatiti příspěvky pro tento případ zákonem stanovené. Politickému úřadu zemskému vyhraženo jest v takových sporných případech mezi nemocenskými pokladnami a pojišťovacími ústavy rozhodnutí zásadné otázky, které z obou pokladen připadá povinnost podpory (§ 66).

III. Prostředky k uhražení závazků připadajících nemocenským pokladnám, ku krytí výloh správních a ku dotaci zálohy vybírají se na příspěvcích, které vyměřiti sluší procenty ze mzdy sloužící za základ vypočítání nemocenského příspěvku (§ 25). V tom participuje zaměstnatel třetinou, dělníci ku pojištění povinní pak dvěma třetinami (§§ 25, 34 cit. zák.). Povinnost ku příspěvku u dělníků jest však potud obmezena, že nesmí převyšovati 3% mzdy položené za základ výpočtu příspěvku nemocenského. Zvýšení povinnosti příspěvkové u dělníků může býti odhlasováno jen na valné hromadě při odděleném hlasování zaměstna-

telů a pojištěných a sice musí býti při každém hlasování majorita $^3/_4$ všech přítomných. Zaměstnatelé jsou povinni vyplatiti úplné příspěvky ve stanovených platebních lhůtách; jsou však též oprávněni odečísti díl tohoto příspěvku na dělníka vypadající při pravidelné výplatě (mzdy) nebo nejpozději do jednoho měsíce (§§ 33 a 36). Ku zřízení reservního fondu užiti jest ročně nejméně 0·2% ročního příspěvku všech příspěvků pokladních (§ 27). Tato ustanovení mohou býti ovšem stanovami změněna ve prospěch dělníků. Při nemocenských pokladnách jsou dále podnikatelé povinni k tomu, aby poskytovali potřebné zálohy neúročně, nestačí-li stav nemocenské pokladny k uhražení běžných výdajů; rovněž mají podnikatelé ze svého nésti onen obnos, který nestačí ze zákonných příspěvků ku stanovení shora naznačených nejmenších dávek pokladny.

IV. Organisace.

Organisace pokladny nemocenské souhlasí v podstatě s organisací nemocenské pokladny okresní, jenže nutno dbáti při tom zásadného rozdílu mezi zřízením soukromým a státním. Oběma pokladnám udílí se práva korporační (§ 15), podléhají stejně státnímu dohledu, správu jich obstarává generální shromáždění, výbor dohlédací a přednosta; ve všech těchto sborech má se podnikatelům i dělníkům dostati přiměřeného zastoupení (§§ 17, 18). Bližší ustanovení ve všech těchto směrech mají obsahovati stanovy, které podléhají schválení zemského úřadu. Státní ingerence odnáší se ku právu úplného dozoru nad správou, příslušejícímu politickému úřadu okresnímu (§ 19), a záleží dále v opatření toho, aby správní úřad dobýval zadržalé příspěvky (§ 38), a konečně v tom, že může vláda za jistých podmínek zrušiti okresní a závodní pokladny.

Důležitá jsou nařízení co do zřízení pokladničních jednot. Úlohou jednot jest zvláště zřizovati ústavy pro společné zájmy jmenovitě lékárny, nemocnice, společné uložení kapitálu pro svazky pokladen (§ 39). I nemocenské pokladny mohou tvořiti takovéto jednoty ku naznačeným účelům; není pochyby, že přednosta pojišťovacího ústavu společenstevního může býti organem ústřední správy při jednotách pokladen nemocenských, jakkoli v zákonu výslovného ustanovení o tom není. Tímto ustanovením poskytnuta jest možnost, aby všechny továrny jak co do pojišťování úrazového tak i nemocenského vedeny byly společným ústředním orgánem, čímž docíliti lze správy netoliko levnější, nýbrž i správy ve vlastním slova smyslu.

Pokladny pomocné (registrované).

I. Pojem.

Pomocné pokladny jsou všecky ony spolky, které mají za účel vzájemné pojištění nebo podporu členů a jich rodin v případu nemoci, smrti, invalidity, slabosti ve stáří, v nouzi o práci a pod. (spolky nemocenské, pohřební spolky, pohřební pokladny, pokladny podpůrné). Instituce pomocných pokladen dospěla neobyčejného rozvoje zvláště v Anglii, kde nazývají se tyto spolky »Friendly Societies« (přátelské společnosti); v druhé řadě stojí tu právo německé, které má vlastní zákon o pomocných pokladnách ze dne 6. dubna 1876. V Rakousku bylo r. 1890 spolků pro nemocenskou podporu a pohřebních spolků 2433, 178 ústavů pensijních a zaopatřujících na případ stáří, 1686 spolků vojenských vysloužilců. Tyto spolky spočívají částečně na zákonu spolkovém ze dne 26. listopadu 1852, částečně na zákonu ze dne 15. listopadu 1867; leč zákony tyto velmi málo hodily se na zmíněné instituce. Nechtěly ť a nemohly též se ústavy